

Verksamhetsplan 2015

Bakgrund

Vaxholms Fästnings Museum grundades som KA 1 förbandsmuseum 1947 och har fram till 2010 drivits av Försvarsmakten. Regeringen har beslutat att Försvarsmakten inte ska bedriva museiverksamhet utan har i stället tilldelat SMM och SFHM 30 miljoner kronor årligen till bevarande av det svenska försvarets kulturarv. Kopplat till satsningen finns ett antal utpekade museer däribland Vaxholms Fästnings Museum.

På uppdrag av SMM genomförde Nolmark Development AB (Node) 2008 en utredning av befintlig organisation, finansiering och verksamhet vid Vaxholms Fästnings Museum, med syfte att ta fram förslag till huvudmannaskap, samverkansformer och möjliga utvecklingsvägar. Utredningsarbetet visade på att ingen enskild aktör var villig att ta över huvudmannaskapet för museet trots att staten bidrar ekonomiskt för att säkerställa driften. Förslaget var då att samla en grupp av intressenter villiga att driva verksamheten vidare i bolagsform. Museets vänförening och Strömma Kanalbolag, som sedan tidigare bedriver annan verksamhet vid Kastellet, var till en början de enda aktörerna, men efter utredningsarbetet anslöt även Node till intressentgruppen.

I januari 2010 bildades bolaget Vaxholms Fästnings Museum AB (VFM AB). Bolagsformen är aktiebolag med särskild vinstutdelningsbegränsning. Under 2014 har Nolmark Development avhändert sig sitt aktieinnehav och en ny delägare har övertagit dessa aktier, ägarstrukturen är således från 2014-08-22, Strömma Turism & Sjöfart 70 %, Vaxholms Fästnings Musei Vänner 15 % och Anders Wikström 15 %. Vänföreningen håller ordförandeskapet.

Bolagsbildarna har alla olika motiv för sitt engagemang i museet:

- *Vänföreningen* har såväl i sina stadgar som i sin verksamhet att se till att museet utvecklas och kan leva. I detta fall leva vidare. Kan tillföra historiska kunskaper och ett brett kontaktnät.
- *Strömma* genom Vaxholms Kastell: ser museet som en viktig del i Kastellets attraktionskraft, en viktig verksamhet i ambitionen att öppna kastellet mot privatgäster samt inslag som kan förstärka konferensgruppers besök. Kan tillföra synergieffekter på platsen med bokning, dagligledning, marknadsföring och försäljnings och marknadskanaler. Har också erfarenhet av drift av liknade anläggningar på Birka och Nya Älvsborgs fästning.
- *Anders Wikström* ser museets potential och vill gärna vara med och utveckla den. Intresse av att delta i utvecklandet av innovativa former för att organisera och finansiera museiverksamhet, med hög museal och kulturell kvalitet. Kan bidra med bred kunskap och mångårig erfarenhet av hur man organiserar, leder och bedriver verksamhet inom kulturarvsområdet. Har ett nationellt och internationellt kontaktnät av museer, myndigheter, universitet och ministerier/departement.

Men målet är det samma:

- att säkerställa museets fortlevnad,
- att bibehålla och vidareutveckla den museala/kulturella kvalitén vid VFM,
- att genom museet utveckla Vaxholms fästning som besöksmål med såväl privatpersoner som grupper och företag som målgrupp,
- att behålla kompetens för vidare utveckling av museet.

Verksamhetsområde: Publik

Långsiktigt mål: 20 000 besök på museet, varav minst 5000 barn.

Visnings- och programverksamhet

Under 2014 var museet öppet under sportlovet i vecka 9 då museet introducerade en ny lärande aktivitet för barn, som innefattar en egenproducerad animerad film och en tipspromenad genom museets övre våning. Aktiviteten blev mycket uppskattad och lockade många barnfamiljer under hela året. 2015 planeras en ny lärande aktivitet som är tänkt att kallas "Spökjakten". Under sommarsäsongen höll museet öppet helgen 31 maj-1 juni och därefter från den 7 juni till den 19 juni. Efter midsommar var museet öppet dagligen 23 juni – 31 augusti och slutligen helgen 6-7 september. För femte året i följd kan vi glädjande uppvisa ökade besöksiffror!

Det gemensamma paketet med Viking Line uppskattas av både resenärer och av bussbolagen och kommer att fortsätta 2015. En biograflokal iordningställdes under året i museets källare med hjälp av bidrag från Vaxholms Fästnings Musei Vänner och statens fastighetsverk. Biografen ingår i satsningen som görs för att berätta om det sociala livet på Kastellet i slutet av 1800-talet.

Året har varit evenemangstätt och sommaren inleddes med "Barnens dag" ett evenemang som 2014 drog till sig fler besökare än föregående år. 28 juni invigde försvarsminister Karin Enström den s.k. Kustjägarutställningen och den 6 juli var det sekelskiftesdag och även dags för premiär på den dramadokumentär som museet producerat själv. Filmen beskriver i fiktiv form livet på fästningen en majdag år 1890. Filmens handling har aldrig utspelats men grunden och inspirationen till det utspelade kommer från brev, dagböcker och andra handlingar från olika arkiv. Skådespelare i filmen utgörs av amatörer från vänföreningen och artilleriavdelningen i Göteborg. Både dagen och filmen mottogs mycket positivt och det kan nämnas att tretton företag/sponsorer i Vaxholm gått in med egna pengar för att delfinansiera evenemanget. Vår strävan är att kunna genomföra en sekelskiftesdag även år 2015. En radiodag genomfördes på Kastellet i samarbete med Täby sändaramatörer. Evenemanget uppmärksammade att det var 100 år sedan kustradiostationen Vaxholm radio startade sin verksamhet, 1914. Dagen och en informationsskylt om Vaxholm radio invigdes av försvarsminister Karin Enström som därmed för andra gången på kort tid var engagerad på Kastellet. Många utställare fanns på plats, Radio Nord sände direkt och föredrag hölls på temat.

Under 2015 planeras ett evenemang på Kastellet som går under arbetsnamnet "Överlevnadsdagen" i samarbete med Civilförsvärsförbundet mm. Tillsammans med fastighetsverket vill vi även under året samarbeta för en verksamhet för funktionshindrade barn i museets bottenvåning. Förslagsvis kommer det innebära en visning med en specialanpassad verksamhet i vårt bibliotek. Vi ser möjligheter att söka anslag för detta från Allmänna arvsfonden.

Planerade aktiviteter gällande visnings- och programverksamhet 2015:

- Museet håller öppet för gruppbesök året runt.
- En ny lärande aktivitet "Spökjakten 2015" byggs upp med animerad film och om resurser finns med förbättrad grafisk utformning i skyltmaterialet. Premiär under Sportlovet.
- Museet hålls öppet för en besökande allmänhet under *samtliga helger* i maj och september. Kl. 12.00–16.00 och har extraöppet under veckan i maj som linfärjan börjar sin trafik. (Ev. *kvällsöppet 8 maj*). I övrigt har museet öppet: 1 juni till 18 juni kl. 12.00–16.00. Stängt midsommarafteon och midsommardagen. 21 juni- 30 juni öppet kl. 11.00–17.00. 1 juli-31 juli öppet kl. 11.00–19.00. 1 augusti-30 augusti öppet 11.00–17.00. *Tillkomsten av linfärjan kan komma att påverka öppettiderna.*
- Visningar för allmänheten hålls varje dag vid två alternativt tre tillfällen under museets ordinarie öppettid. Prel. 12.30, 14.30, 16.30.
- 23–27 februari (v.9), Sportlovsöppet.
- Guider "kontrakteras" för att ingå i museets guidepool 2015.
- Säsongspersonal/guider intervjuas, anställs och utbildas inför sommaren 2015.
- I samarbete med Viking Line utbjuds ett utflyktspaket som bl.a. inkluderar ett besök på fästningsmuseet.
- I samarbete med Strömma säljs konferensbesök med samling och "mingel" i museet.
- 26-30 oktober (v.44), Höstlovsöppet.

Särskilda program

- 23 februari, "Spökjakten 2015" lanseras.*
- 8 maj Invigning av linfärjetrafiken, särskilt program. Museet håller öppet.
- 8 maj Invigning av utställningen "Barnen på Kastellet".
- 7 juni, "Barnens dag".

- 28 juni, Sekelskiftesdagen på Kastellet. I samarbete med Statens fastighetsverk, Hembygdsföreningen, Svenska 1800-tals sällskapet och Artilleriavdelningen Göteborg. Invigning av Kronoarbetareskarlarnas hårda arbetsliv". Föreläsning av Masai Björkwall om kronoarbetareskarlarna på fästningen.*
- 5 juli "Hemliga rum och öppna ateljéer" på Rindö redutt. (Samarr. m. konstför. Kaponjären).
- 19 juli, Visning på Oscar-Fredriksborgs fort.
- 30 augusti, Militärhistorisk vandring.
- 5 september, Kulturnatten i samarbete med Vaxholms stad.
- 13 september "Överlevnadsdagen". Samverkan med Röda korset, civilförsvarsförbundet, FM m.fl. Tips om vad som gäller vid kris, katastrof mm.*
- 29-30 oktober, Nattvandringar på Kastellet. "Projekt 1942". Tema: Spioner.*

Utställningsverksamhet

Under 2014 slutfördes arbetet med dramadokumentären "En dag på fästningen år 1890" och biograflokalen färdigställdes i vår källare. 2015 fortsätter vi utställningen om livet på Kastellet med en utställning om "Barnen" och om kronoarbetareskarlarnas hårda arbetsliv. Dessa utställningar kommer delvis att finansieras med hjälp av bidrag från Länsstyrelsen, Riksantikvarieämbetet, fastighetsverket och Jacob Wallenbergs stiftelse. Planläggning görs under året för en eventuell utställning om "Handel i skärgården".

I Kastellets kruttorn visades under juli månad en utställning av Joanna och Robert Ocias. Under 2015 planeras en utställning gjord av barn från Vaxholms skolor under namnet "Före och efter". Utställningen görs inom ramen för projektet "Skapande skola med bidrag från Statens kulturråd".

Planerade aktiviteter gällande utställningsverksamheten 2015:

- Forskning i arkiv, mm inför uppbyggnaden av utställningen om "Barnen på Kastellet".*
- Byggnation av utställningen "Barnen på Kastellet i slutet av 1800-talet"*
- Forskning och byggnation av utställningen om Kronoarbetareskarlarnas hårda arbete.
- En arbetsgrupp genomför på uppdrag av VFM AB en undersökning gällande möjligheterna att uppföra en utställning om minsystem.
- Planering för en eventuell utställning om handel i skärgården påbörjas.*

Försäljningsverksamhet

Inför säsongen 2014 hade vi åter koncentrerat vår försäljning till museets reception efter att drivit butiken "Vakten" vid ingången till Kastellet under tre års tid. Försäljningen har gått bra och ingen särskild personal behövde anställas. Inga inköp behövde genomföras under 2014 och en del varor tog slut. Förnyade inköp av varor behövs inför säsongen 2015.

Planerade aktiviteter gällande försäljningsverksamheten under 2015:

- Inköp av historisk litteratur och föremål med kopplingar till fästningen och det försvarshistoriska arvet samt inköp av lättsålda souvenirer såsom Kanonnyckelringar m.m.
- Om möjligt inköps enhetliga kläder för guide- och receptionspersonal.
- Följer utvecklingen gällande webbbutiker för att eventuellt vid beslut bygga upp en försöksförsäljning av museets varor året runt/dygnet runt.

Informations- och marknadsföring

Den populära folder "Vaxholmslinjen" som museet tagit fram i samarbete med Vaxholms stad och fastighetsverket trycks inför säsongen 2015 i en tredje omgång, denna gång även på engelska. Samarbetet sker inom ramen för den AG "Vaxholms lås" som har som mål att vara ett forum för informationsutbyte mellan aktörerna men även att marknadsföra Vaxholm genom dess militära kulturarv. I gruppen sitter f.n. representanter för museet, fastighetsverket, Vaxholms stad och Vasallen.

Sveriges Militärhistoriska arv fortsätter att marknadsföra museet nationellt och internationellt. Museets webbredaktör har vidareutvecklat informationen till allmänheten på många sätt under året, inte minst genom sökmotoroptimering, internetmarknadsföring, nyhetsbrev och sociala medier. Även Barnens dag, sekelskiftesdagen och nattvandringen 2014 får ses som fina instrument för vår marknadsföring med mycket positiv press som följd. Museet har under 2014 återigen haft god hjälp av vänföreningens affischgrupp som sätter upp våra affischer på samtliga kulturtavlor i Vaxholms stad. Museet är från 2014 medlemmar i ARBETSAM vilket innebär att vi deltar i deras väl spridda museikatalog, Museiguiden. 2015 vill vi på ett bättre sätt än tidigare bearbeta bussbolag för att öka andelen gruppbesök och även utveckla paketresor med visningar på VK, OF-fort och Fredriksborg.

Planerade aktiviteter gällande information- och marknadsföring 2015:

- Fortsatt samordning med Strömma gällande annonser/marknadsföring.
- Vaxholms Fästnings Museums hemsida, internetmarknadsföring, sökmotoroptimering.*
- Vaxholms Fästnings Museums Nyhetsbrev och sociala medier.*

- Strömmas hemsida.
- Kastelets hemsida.
- Marknadsföring genom SMHA. (Foldrar, hemsida, Info på mässor mm.)
- Marknadsföring genom Svenskt Kulturarv. Utflyktsresan, hemsida mm.)
- Marknadsföring genom Stockholm Visitors Board. (Stockholmskortets guide, Stockholmskortet).
- Marknadsföring genom Destination Stockholm. (Stockholmspaketet).
- Marknadsföring genom Stockholms museiinformatorer. (Deltar i möten, museinyckeln, folder.)
- Marknadsföring genom ARBETSAM (Museiguiden, kurser mm).
- Marknadsföring genom Vaxholms stad. (Fritidsguiden, Viktigt i Vaxholm, länk fr. hemsida.)
- Marknadsföring genom Visit Skärgården. (Hemsida mm)
- Marknadsföring genom VisitRoslagen. (Hemsida, foldrar, evenemangstidningar.)
- Annonser i museinyckeln i DN, Metro och SvD samt i Allt om historia.
- Annonser i besökskartan Vaxholm, Expo Medias "Barn i stan" karta.
- Deltagande i evenemangskalendrar i tidningar och över Internet.
- Affischer för främst lokal annonsering. (Uppsätts genom affischeringsgruppen.)
- Pressmöten i samband med evenemang, historiska spörsmål och utställningar.
- Handledning av museets sponsorgrupp.*
- Framtagning av ny informationsfolder (Genom Svenskt kulturarv).

Verksamhetsområde: Samlingar

Mål: Att lösa den långsiktiga hanteringen av de föremål som är knutna till Vaxholms fästning

I samarbete med Arbetsförmedlingen och Riksantikvarieämbetet har under året pågått ett projekt inom det så kallade "Kulturarvslyftet". Genom en utvecklingsanställning har en person getts möjlighet att arbeta på halvtid med registrering av museets föremål. Tanken är att samlingarna ska bli sökbara genom "Digitalt museum". Genom politiskt beslut kommer inte Kulturarvslyftet att fortsätta under 2015. Inregistreringen av våra föremål kommer därför att drastiskt att skäras ned då

våra egna personella resurser inte räcker till att utföra detta arbete på ett effektivt sätt. Förhoppningen står till att vi kan finna en lösning med Arbetsförmedlingen där vi kan få en lämplig person placerad hos oss med lönebidrag och med ytterligare ekonomiskt stöd för att vi tillhandahåller ett personligt biträde på museet.

Vi har under året efter inspektion av Rikspolisstyrelsen erhållit vapenlicenser på samtliga vapen som krävde sådana i museet. Ett flerårigt och omfattande arbete med detta kunde således avslutas.

Ett depositionsavtal mellan SMM och VFM AB har tecknats och förnyats.

Planerade aktiviteter gällande museets samlingar 2015:

- Registrering i föremålsprogrammet Primus fortsätter i någon omfattning men projektet Kulturarvslyftet avslutas.
- Uppmärkning av föremål i begränsad omfattning.
- Registrerade föremål tillgängliggörs för allmänheten genom Digitalt museum.
- Halva förrådet ODLINGEN används av VFM AB. SFHM faktureras för resterande del.
- 16-huggaren behöver akut renoveras och ges ett bättre stöd i form av en vagg. SFV beredd att bygga ett tak över båten om vi sköter underhållet av båten. Hittills har ekonomiska medel saknats.
- Pjäser i behov av underhåll. Kompetens att klara detta finns men finansiering osäker.
- Eventuell komplettering av minsysteem till förrådsställning.

Verksamhetsområde: Kunskapsuppbyggnad

Mål: Bygga upp, och sprida kunskap om Vaxholms fästning

Museets bibliotek och arkiv innehåller idag böcker och arkivalier med anknytning till Vaxholms fästning. Dessa ägs av staten men förvaltas enligt avtal som en deposition från SMM till VFM AB (svb). Samlingarna är genom museets verksamhet tillgängliga för forskare och allmänhet.

Den sakkunskap som museichefen, museets guider och museets unika nätverk innehar är eftersökt på olika sätt av fastighetsverket, kommunen, allmänhet och medier. Under 2014 har museichefens sakkunskap efterfrågats av bland annat av SFV för hjälp med faktagranskning av informationsfilm om Fredriksborgs fästning. Under 2014 sattes en ny skylt upp på östra sidan av Kastellet som berättar om Vaxholm radio som startade 1914 för allmän korrespondens.

Museets årsbok som ges ut gemensamt med vänföreningen kommer år 2015 bland annat att berätta om livet som levdes på fästningen Dalarö skans i början av 1800-talet.

Planerade aktiviteter gällande kunskapsuppbyggnad 2015:

- Museet utger i samarbete med VFMV årsbok nummer 54, 2015.
- Dokumentation genom att filmade intervjuer.
- Produktion av en guidehandledning på ryska alt. franska om medel finns. (Översättning och tryck.)
- Utlån av böcker sker i begränsad skala till forskare och allmänhet.
- Tillgänglighetsprojekt tillsammans med SFV. Ev. trapphiss, märkning av trappavsatser mm.
- VFM besvarar historiska frågor från allmänhet, skolor och myndigheter.
- Museichef ingår i AG kring "Att stärka Vaxholms identitet som befästningsort och skärgårdsstad". Samarbetsprojekt med Vaxholms stad, Stockholms stad och SFV.
- Museichef ingår i Vaxholms stads namnberedningsgrupp.
- Museichef ingår i Vaxholms stads kulturråd.

Verksamhetsområde: Organisation, administration och samverkan

Mål: Väl fungerande organisation och strategiska samverkanspartner

I juni 2010 tog VFM AB över driften av Vaxholms Fästnings Museum från Försvarmakten. VFM AB är inget museum i traditionell mening utan ett museidriftsbolag, ägt av två kommersiella företag tillsammans med museets vänförening. Staten ger ekonomiskt bidrag till verksamheten, äger och förvaltar Kastellet där museet är inrymt och ansvarar för samlingarna som visas, men det är det privata bolaget som ansvarar för museiverksamheten. Formen har idag ingen motsvarighet i Sverige och många frågor har fått lösas allt eftersom de dykt upp. Målsättningen för 2015 är att fortsätta att vidareutveckla organisationen och lösa de praktiska frågor som rör ansvar, förvaltning och tillgång till samlingar och arkiv. Fortlöpande kompetensutveckling och deltagande vid konferenser och i nätverkssamarbeten. Vi vill också fördjupa befintliga samarbeten med exempelvis SMM, SFV och Vaxholms kommun men också söka nya samverkanspartners t.ex. Civilförsvarsförbundet för spännande och kreativa projekt.

Museets IT system är i stort behov av uppdatering under 2015 då museets utrustning till största delen är densamma som övertogs av FM vid museibolagets bildande.

Planerade aktiviteter gällande museets administration, organisation och samverkanspartner 2015:

- En plan för upprustning av IT systemet måste ske. Prioritet 1 är att säkerställa museets backup funktioner.
- Underhåll av befintligt tjuvlarm.
- Utbyten av spotlights och kontroll av ljussättning. (I liten skala större alt. Större om resurser finns).
- Samordning sker med Strömma gällande vaktmästeri, städning, bokning, ekonomi och verksamhetsledning.
- Guidestyrning sker under hela året.
- Tidredovisning, redovisning, planering mm
- Fortlöpande kompetensutveckling och deltagande av museets personal genom konferenser kurser och nätverks samarbeten.
- Projekt kommer under året ske i samverkan med Vaxholms stad, SFV, SMM, SFHM, SMHA, FM och ideella föreningar bl.a. Vaxholms hembygdsförening, Röda korset, Civilförsvarsförbundet, Sveriges sändaramatörer, Svenska 1800-tals föreningen, Artilleriavdelningen Göteborg, föreningen Sveriges Öga och öra mm.